

Rapport

Rapport over een onderzoek uit eigen beweging naar de gemeente Enschede.

Datum: 1 juli 2015

Rapportnummer: 2015/103

Onderzoek uit eigen beweging

Een onderzoek uit eigen beweging naar de informatieverstrekking door de gemeente Enschede over het recht op bijstand en voorschotten voor aanvragers van 27 jaar en ouder.

Aanleiding

In november 2014 ontving de Nationale ombudsman diverse signalen over de bijstandsverlening door de gemeente Enschede. Deze signalen waren afkomstig van enkele verontruste burgers, van een advocaat en van een raadslid. Eén onderwerp sprong eruit; het ging om de behandeling van bijstandsaanvragen aan mensen van 27 jaar en ouder. De ontvangen signalen wezen erop dat de gemeente Enschede voor deze groep beleid hanteerde dat mogelijk botste met wat wettelijk gezien mogelijk is. Vooral de informatieverstrekking aan (nieuwe) aanvragers baarde de Nationale ombudsman hierbij zorgen. Hij besloot daarom om onderzoek uit eigen beweging in te stellen.

Het onderzoek

Met een brief van 30 januari 2015 liet de Nationale ombudsman de gemeente Enschede weten dat hij onderzoek ging doen en dat hij dat onderzoek graag van start liet gaan met een gesprek. Dat gesprek vond plaats op 10 maart 2015, met onder meer de betrokken wethouder en het hoofd van de afdeling Inkomen van de gemeente Enschede. Het gesprek was vooral verkennend van aard en werd onder meer gebruikt voor het maken van afspraken over de contacten rond het onderzoek.

Hierna werd van de gemeente Enschede nadere informatie ontvangen; het ging onder meer om een procesbeschrijving van de bijstandsaanvraag. Ook werden nog diverse malen aanvullende vragen voorgelegd aan de gemeente.

De gemeente Enschede stuurde de Nationale ombudsman hiernaast nog de eigen evaluatie van de zoektermijn, die in maart 2015 werd afgerond. Ook deze evaluatie leidde nog tot nadere vragen aan de gemeente.

Verder vond in het kader van het onderzoek telefonisch contact plaats met enkele rechtshulpverleners, met een raadslid van de gemeente Enschede en met de kort daarvoor aangestelde klachtencommissaris van de gemeente Enschede.

Het wettelijk kader

Bijstandsverlening aan 27minners en –plussers in het kort

Bijstand aanvragen

Bijstand is er voor mensen die niet genoeg inkomen of vermogen hebben om in hun levensonderhoud te voorzien en die niet in aanmerking komen voor een andere uitkering. Alles is erop gericht om mensen met een bijstandsuitkering zo snel mogelijk weer uit deze situatie te krijgen. De gemeente kan helpen bij het vinden van geschikt werk en zorgt voor een uitkering als dat nodig is.

Het aanvragen van bijstand kan op verschillende manieren. De aanvrager kan zich direct bij de gemeente melden of een digitale aanvraag doen via de website van het UWV, Werk.nl. Op deze site moet de aanvrager zich in ieder geval ook als werkzoekende registreren.

Er volgt altijd een gesprek bij de gemeente. Tijdens dit gesprek kan de financiële situatie van de aanvrager worden doorgenomen. Ook wordt besproken welke mogelijkheden er zijn voor het vinden van werk, het volgen van een opleiding en of er zogenoemde voorliggende voorzieningen zijn, bijvoorbeeld studiefinanciering.

Jongeren tot 27 jaar kunnen niet meteen een aanvraag doen; nadat zij zich hebben gemeld bij de gemeente of via het UWV geldt een verplichte zoektermijn van vier weken. Pas na vier weken kan de aanvraag daadwerkelijk worden ingediend.

Op een aanvraag om een bijstandsuitkering moet in beginsel binnen acht weken worden beslist.

Het voorschot

De gemeente moet uiterlijk binnen vier weken na de datum van de aanvraag een 'wettelijk' voorschot verlenen en daarmee doorgaan zolang het recht op bijstand niet is vastgesteld. Dat hoeft alleen niet wanneer bij de aanvraag al duidelijk is dat geen recht op bijstand bestaat of wanneer – kort gezegd – niet alle benodigde informatie door de aanvrager is verstrekt en hem dit te verwijten valt. Het voorschot bedraagt ten minste 90% van de geldende bijstandsnorm.

Hiernaast bestaat het zogenoemde broodnodvoorschot. Dat is een voorschot dat op aanvraag kan worden verstrekt aan mensen die aantoonbaar niet beschikken over de middelen om zelfs maar in het levensonderhoud te voorzien en die nog niet voor het 'wettelijk' voorschot in aanmerking komen. Gemeenten kunnen in eigen beleid vastleggen hoe hiermee wordt omgegaan.

De zoektermijn

Vanaf 2012 geldt voor bijstandsaanvragers die jonger zijn dan 27 jaar een wettelijk verplichte zoektermijn van vier weken. Als zij zich melden voor het doen van een aanvraag moeten zij eerst vier weken actief zoeken naar werk en/of nagaan of ze (weer) een opleiding kunnen gaan volgen. Pas nadat deze zoekperiode is verstreken kunnen jongeren een aanvraag doen. Gemeenten leggen in beleid vast hoe aan deze

zoektermijn precies invulling gegeven moet worden. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om een minimaal aantal sollicitaties dat per week moet worden verricht.

Er is overwogen om deze zoekperiode ook wettelijk verplicht te stellen voor aanvragers van 27 jaar en ouder. Uiteindelijk is hiervan afgezien omdat deze groep zich in de regel in een andere situatie zal bevinden dan jongeren. Het gaat om mensen die meer moeite hebben om werk te vinden, in de regel geen opleiding meer volgen en die vaak al allerlei verplichtingen zijn aangegaan en eventueel ook de zorg voor kinderen hebben¹.

Hoewel de wetgever dus heeft afgezien van een verplichte zoektermijn voor 27plussers zijn er wel gemeenten die een dergelijke termijn hanteren of dit enige tijd hebben gedaan. Naast Enschede gaat het bijvoorbeeld om Amsterdam, Utrecht en Drechtsteden. De belangrijkste reden daarvoor is dat een zoektermijn ertoe leidt dat minder mensen een beroep op bijstand zullen doen.

De invulling die gemeenten aan de zoektermijn of inspanningsperiode geven is zeker niet in alle gevallen gelijk. Dit onderzoek richt zich uitsluitend op de wijze waarop de gemeente Enschede aan de zoektermijn vorm heeft gegeven.

De effecten van de zoektermijn

Enkele grote gemeenten, waaronder Enschede, hebben de effecten van de zoektermijn voor 27plussers onderzocht of laten onderzoeken. Wat resultaten:

Amsterdam

Onderzoek bevestigt dat de zoektermijn, ook op langere termijn, leidt tot een lagere instroom in de bijstand.

Uit een door de Vrije Universiteit uitgevoerd onderzoek naar de situatie in Amsterdam² bleek onder meer dat het opleggen van een zoektermijn leidt tot:

- 20 procent minder instroom in de bijstand; na zes maanden is dat percentage nog altijd 12 procent lager;
- Een gemiddelde besparing van 920 euro aan uitkeringslast over de eerste zes maanden na melding;
- Meer inkomen uit werk;
- Een lager gemiddeld totaal inkomen in de eerste vier weken, daarna is er geen effect; wel is er de eerste veertien weken een verhoogde kans op een inkomen onder het bestaansminimum. Dat is vooral zo bij hoogopgeleiden.
- Vooral minder bijstandsverlening aan hoger opgeleiden. Voor laagopgeleiden ouder dan 40 jaar heeft de zoekperiode daarentegen geen effect.

¹ Zie onder meer: TK 33801, nr. 66.

² Onderzoek naar de effectiviteit inzet re-integratieinstrumenten DWI, eindrapport. Jonneke Bolhaar, Nadine Ketel, Bas van der Klaauw (Vrije Universiteit), Februari 2014.

Utrecht

Ook de gemeente Utrecht heeft de ervaringen met een zoektermijn geëvalueerd, zij het over een beperkte periode (de eerste zes maanden van 2012)³. Daarbij werd onder meer vastgesteld dat 47% van de 27plussers niet terugkwam voor het alsnog doen van een aanvraag. Dat was overigens niet alleen omdat werk was gevonden; andere redenen waren bijvoorbeeld het starten met een opleiding of de verwachting dat toch geen recht op een uitkering zou bestaan.

De gemeente Utrecht wilde ook weten wat de financiële gevolgen voor de aanvragers waren. Ongeveer de helft van de benaderde aanvragers gaf aan financiële problemen te hebben ervaren doordat geen bijstand werd verleend. Het ging dan bijvoorbeeld om problemen met het betalen van de ziektekostenverzekering, de huur en de energierekeningen. Ook ontstonden bij diverse mensen andere schulden, bijvoorbeeld omdat ze geld moesten lenen van familie.

Enschede

De gemeente Enschede heeft ook een evaluatie uitgevoerd, over geheel 2014⁴.

In dat jaar meldden 2.411 27plussers zich bij de gemeente om bijstand. In 458 gevallen (19%) werd geen aanvraag in behandeling genomen omdat direct duidelijk was dat geen recht op uitkering bestond; 148 aanvragers kregen geen zoektermijn (6,1%).

De 1.805 resterende aanvragers (circa 75%) hadden te maken met een zoektijd. 401 mensen uit deze groep zijn niet teruggekomen voor het alsnog indienen van de aanvraag; dat is ruim 22%.

Een groot deel van de 27plussers die niet terugkwamen voor het alsnog doen van een aanvraag heeft de gemeente Enschede kunnen bereiken met een enquête. Op basis van de resultaten hiervan is vastgesteld dat 133 aanvragers (dat is 33% van de 'niet-terugkomers') binnen de zoektijd werk hebben gevonden en daarom niet zijn teruggekomen. Andere redenen om niet terug te komen bijvoorbeeld waren verhuizing uit Enschede of het starten met een opleiding. Bij deze redenen zag de gemeente een relatie met de zoektijd. Andere redenen, die niet direct samenhangen met de zoektijd, waren bijvoorbeeld de aanwezigheid van een voorliggende voorziening of het niet voldoen aan de opgelegde verplichtingen in de zoektijd.

De gemeente Enschede stelt verder vast dat de instroom in 2014 is gedaald ten opzichte van 2013 en dat zij ook in vergelijking met andere gemeenten een lagere instroom heeft.

³ Gemeente Utrecht. Vier weken zoektermijn Wet Werk en Bijstand. Een beeld van de gevolgen na de invoering. Notitie van Bestuursinformatie, oktober 2012.

⁴ Evaluatie zoektijd 27-plussers, gemeente Enschede, 30 maart 2015.

Aandachtspunten bij de zoektermijn

Aangezien de wet geen zoektermijn voor 27plussers kent zullen gemeenten die hiermee willen werken, moeten blijven binnen de grenzen van wat de wet wél mogelijk maakt. De belangrijkste aandachtspunten hierbij worden hierna besproken.

De melding en de aanvraag

De eerste melding is van belang. In het systeem van de Participatiewet gaat het dan in beginsel om de digitale aanvraag via het UWV. Maar er zijn ook andere vormen van melden denkbaar. De meldingsdatum lijkt vooral een rol te spelen bij de vraag, vanaf wanneer bijstand toegekend moet worden. Dat is namelijk vanaf de meldingsdatum, tenzij de aanvraag niet zo spoedig mogelijk na de melding wordt ingediend en dit de aanvrager te verwijten valt. Als dat zo is kan de gemeente besluiten dat de bijstand wordt toegekend vanaf de dag dat de aanvraag is ingediend. Melden en aanvragen van bijstand vallen in dat geval niet samen⁵.

Een aanvraag om een bijstandsuitkering – dat is een aanvraag zoals bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht – moet in beginsel binnen acht weken worden afgehandeld. De Awb stelt niet zeer veel eisen aan de aanvraag; het gaat om een verzoek van een belanghebbende, een besluit te nemen. Van belang is dat de aanvraag in beginsel schriftelijk moet worden gedaan bij de bevoegde instantie. Verder dient de aanvraag de naw-gegevens van de aanvrager te bevatten en een dagtekening. In de aanvraag moet staan aangegeven wat wordt gevraagd⁶.

De Awb kent niet de 'melding'. In veel gevallen zullen de melding zoals bedoeld in de Participatiewet en de aanvraag op grond van de Awb feitelijk samenvallen. Anders gezegd: de datum van melding is in juridische zin dan ook de aanvraagdatum. Dat kan anders zijn wanneer tussen melding en aanvraag een ruimere tijd verstrijkt, bijvoorbeeld omdat niet direct een aanvraag ingediend kan worden. Gemeenten die een zoektermijn voor 27plussers hanteren grijpen in de regel terug op de datum van de melding waar het gaat om de uiteindelijke ingangsdatum van de uitkering, maar hanteren de aanvraagdatum (die dus ook vier weken of meer na de meldingsdatum kan liggen) als start van de wettelijke behandelingstermijn.

Het voorschot

Daarnaast is de voorschotverlening een aandachtspunt. Recht op een (wettelijk) voorschot ontstaat in beginsel binnen vier weken na het doen van een aanvraag. Het voorschot bedraagt dan (ten minste) 90% van de geldende bijstandsnorm. De handeling die door een gemeente wordt aangemerkt als het doen van een aanvraag bepaalt dus wanneer een dergelijk voorschot moet worden verleend.

⁵ Zie bijvoorbeeld ook ECLI:NL:CRVB:2010:BM0864, ECLI 2013:BZ6642.

⁶ ECLI 2013:BZ6642.

Een zogenoemd broodnoodvoorschot kan worden verleend wanneer sprake is van financiële nood. Sommige gemeenten hebben in eigen beleid vastgelegd wanneer zo'n voorschot wordt verstrekt.

De werkwijze van de gemeente Enschede nader beschouwd

Een korte beschrijving van de procedure⁷

Als een werkzoekende zich bij de gemeente Enschede meldt geeft de bijstandsconsulent aan dat de gemeente Enschede een zoektijd kent van vier weken waarin men gevraagd wordt eerst zelf actief te zoeken naar werk of een opleiding. Als de werkzoekende toch direct een bijstandsaanvraag wil indienen – of als de consulent van mening is dat de zoektijd niet kan worden gevraagd – kan wel meteen een aanvraag worden gedaan. De mogelijkheid om toch aan te vragen wordt echter niet actief aangeboden, zo geeft de gemeente⁸ aan.

Een voorschot kan worden verstrekt als dat naar het oordeel van de consulent nodig is. De gemeente benadrukt dat hierbij altijd sprake is van maatwerk. Als er acute financiële problemen zijn kan de consulent beslissen om meteen, zelfs op de dag van de aanvraag van de uitkering, een voorschot te verstrekken; uiteraard kan dat ook op aanvraag van betrokkene. Ook tijdens de zoektermijn kan dit aan de orde zijn.

Beleid rond deze vorm van voorschotverstrekking – die zich voordoet in de periode voordat het wettelijk recht op voorschot ontstaat – heeft de gemeente Enschede niet. In deze fase wordt het vooral aan het oordeel van de consulent overgelaten of een voorschot wordt verstrekt.

Dat werkzoekenden in beginsel niet actief worden geïnformeerd over de mogelijkheid, toch een aanvraag te doen, is een bewuste keuze van de gemeente Enschede. Zou aan werkzoekenden wel de mogelijkheid worden voorgehouden om meteen een aanvraag te doen, dan zal het overgrote deel daar naar verwachting ook gebruik van maken en neemt de prikkel om eerst op zoek te gaan naar werk af, zo geeft gemeente Enschede in haar evaluatie aan. De gemeente benadrukt dat de bijstand, als daarop recht blijkt te bestaan, zal worden toegekend vanaf het moment dat mensen zich melden. De aanvrager krijgt dus niet minder uitkering. En als daartoe aanleiding bestaat kan de consulent beslissen de aanvraag toch direct in te nemen.

De beslistermijn van acht weken begint te lopen op het moment dat de bijstandsaanvraag is ingeleverd, zo geeft de gemeente verder aan. Deze termijn kan worden verlengd als niet alle gevraagde bewijsstukken zijn ingeleverd. Binnen maximaal vier weken nadat de bijstandsaanvraag is ingeleverd heeft de werkzoekende recht op een (wettelijk) voorschot.

⁷ Bron: Evaluatie zoektijd 27-plussers, gemeente Enschede, 30 maart 2015.

⁸ Waar 'gemeente' staat kan ook College van Burgemeester en Wethouders worden gelezen.

Wanneer de aanvraag na de zoektijd wordt ingediend gaan de beslistermijn en de voorschottermijn later van start. Deze beginnen immers te lopen op het moment van inleveren van de aanvraag.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat in het laatste kwartaal van 2013 in 65,5% van de gevallen binnen acht weken een beslissing werd genomen. In het laatste kwartaal van 2014 was 60,9% binnen acht weken na de start van de zoektermijn afgehandeld. Een groot verschil in afhandelingspercentages is te zien als het gaat om de eerste zes weken; in 2013 was na zes weken 48% afgehandeld, in 2014 bedroeg dat percentage 26,2%. Aangenomen mag worden dat dit een rechtstreeks gevolg is van de zoekperiode; veel nieuwe aanvragen van 27plussers zijn op dat moment feitelijk nog maar kort daarvoor in behandeling genomen.

De tabel, afkomstig uit de evaluatie van de gemeente Enschede:

week	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	>12
2013				27,7%		48,0%		65,5%				80,9%	
	↑ Melding = Aanvraag = Start Wettelijke termijn						↑ Einde Wettelijke termijn						

week	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	>12
2014	Zoektijd					26,2%		60,9%				91,6%	
	↑ Melding	↑ Einde zoektijd = Aanvraag = Start Wettelijke termijn				↑ Einde Wettelijke termijn							

De evaluatie door de gemeente Enschede

De gemeente Enschede stelt zich in de evaluatie op het standpunt dat de manier waarop invulling wordt gegeven aan de zoektermijn past binnen de wet. Immers, aan melders wordt *gevraagd* de aanvraag pas na vier weken in te dienen. Als iemand toch direct wil aanvragen, dan kan dat. De aanvraag wordt dan ook meteen in behandeling genomen en niet pas na vier weken. Ook als wel een zoektermijn wordt gehanteerd wordt de bijstand uiteindelijk toegekend vanaf de datum van de eerste melding. Aanvragers lopen dus geen geld mis.

Ook stelt Enschede vast dat de gemiddelde doorlooptijd in het laatste kwartaal van 2013 nog 41.1 dagen bedroeg. In het laatste kwartaal van 2014 was deze doorlooptijd gedaald tot 28.6 dagen. Deze doorlooptijd is de tijd die is gelegen tussen de datum aanvraag en datum beslissing. In 2013 werd deze termijn in beginsel gemeten vanaf de meldingsdatum (want meestal ook aanvraagdatum); in 2014 zal deze termijn in de meeste gevallen vanaf vier weken na de melding zijn gaan lopen.

De gemeente Enschede geeft in de evaluatie aan op de huidige wijze door te willen gaan, met wat aanpassingen. Die aanpassingen houden dan in dat van bepaalde groepen geen zoektijd meer zal worden gevraagd. Het gaat om

- Aanvragers die rechtstreeks uit de WW komen;
- Aanvragers van 60 jaar of ouder (in beginsel);
- Dak- en thuislozen;

- Aanvragers van wie in redelijkheid niet gevraagd kan worden om eerst vier weken te zoeken. Voor deze groep zal een geïndividualiseerde aanpak nodig zijn.

Nadeel van dit scenario, zo stelt de gemeente Enschede in de evaluatie vast, is dat niet tegemoet wordt gekomen aan opmerkingen van onder meer rechtshulpverleners over het niet actief informeren van werkzoekenden over hun recht, direct een aanvraag te doen. Als rechtvaardiging noemt de gemeente in haar evaluatie de positieve financiële resultaten voor de gemeente en het uitgangspunt dat het vragen om een zoektijd binnen de gemeentelijke beleidsvrijheid ligt.

Beoordeling

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid binnen het wettelijk kader eerlijk en oprecht handelt, dat zij doet wat zij zegt en dat zij gevolg geeft aan rechterlijke uitspraken. Dit vereiste wordt ook het betrouwbaarheidsvereiste genoemd.

Vaststaat dat de gemeente Enschede burgers van 27 jaar en ouder die zich melden om bijstand aan te vragen in beginsel niet actief wijst op de mogelijkheid direct een aanvraag in te dienen. Dit kan leiden tot een verschil in behandeling van verschillende groepen burgers. Aanvragers die goed op de hoogte zijn van hun rechten en plichten en die voldoende mondig zijn zullen in dit systeem eerder hun recht op een uitkering kunnen doen gelden dan minder zekere burgers die niet goed weten hoe het zit. De vraag is dan of de gemeente met haar beleid wel de juiste mensen 'raakt'.

Veel wordt in deze fase overgelaten aan de consulenten. Dat kan leiden tot willekeur en in ieder geval tot beslissingen die weinig inzichtelijk zijn voor buitenstaanders. Het is de consulent die inschat of de aanvrager wel of niet actief moet worden gewezen op de mogelijkheid om direct aan te vragen. En ook het verlenen van een eerste voorschot buiten het wettelijk systeem om is zo weinig inzichtelijk.

Een zoektermijn loont, maar....

Aangenomen mag worden dat een zoektermijn, vanuit de gemeente Enschede bezien, loont. Op korte termijn maar zeker ook op langere termijn, zij het dat de effecten dan minder groot zijn. En als een zoektermijn er daadwerkelijk toe leidt dat uiteindelijk minder mensen in de bijstand terechtkomen, dan is hier ook vanuit de burger bezien weinig op tegen.

Wel wordt uit de onderzoeken die door verschillende gemeenten, waaronder Enschede, zijn gedaan ook duidelijk dat een zoektermijn voor bepaalde groepen weinig zinvol is. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om laagopgeleiden, ouders met jonge kinderen die recht hebben op vrijstelling van de sollicitatieplicht en oudere werkzoekenden. Ook het opleggen van een zoektermijn aan mensen die uit de WW komen en die al soortgelijke verplichtingen vanuit deze regeling hadden voegt niets toe.

Verder moet niet uit het oog worden verloren dat een zoektermijn kan leiden tot financiële problemen die nog enige tijd doorwerken. Mensen moeten bijvoorbeeld geld lenen of kunnen rekeningen niet betalen.

De werkwijze van de gemeente Enschede leidt tot minder uitgaven aan bijstand. Dat lijkt een mooi effect, maar minder zichtbaar zijn de financiële problemen waartoe dit bij sommige inwoners mogelijk leidt. Dat effect doet zich onder meer voor doordat in het huidige systeem pas op een veel later moment uitbetaling van het wettelijk voorschot in beeld komt. Ook neemt de behandeling van aanvragen uiteindelijk een langere periode in beslag omdat deze de eerste vier weken na de melding feitelijk stilligt. Het gevolg hiervan is dat burgers van de gemeente Enschede een langere periode zonder inkomen zullen moeten overbruggen. Als zij geen financiële buffer hebben, betekent dit dat schulden zullen ontstaan en betalingsachterstanden optreden. Een voorschot op basis van 'broodnood' biedt hiervoor geen oplossing, nog los van het feit dat een dergelijk voorschot meestal slechts bij uitzondering wordt verleend. Voor deze effecten heeft de gemeente Enschede, naar het oordeel van de Nationale ombudsman, te weinig oog.

De gemeente Enschede is één van de gemeenten die bij de verlening van bijstand de grenzen opzoeken. Met name financiële overwegingen blijken daarbij een rol te spelen. De gemeente bereikt haar doelen door selectief informatie te verstrekken. Daar is ze ook open over: zou wel het hele verhaal worden gedaan, dan zouden de meeste burgers de aanvraag toch willen doorzetten en zou het gewenste effect dus wegvallen. Of de gemeente hiermee nog binnen de grenzen van de wet opereert is een vraag die uiteindelijk door de rechter beantwoord zal moeten worden.

De Nationale ombudsman heeft zich wel de vraag gesteld of de gemeente Enschede handelt op een wijze die een betrouwbare overheid past.

Hoewel de – financiële – overwegingen van de gemeente Enschede te volgen zijn, is de Nationale ombudsman van oordeel dat de gemeente Enschede zich niet als betrouwbare overheid opstelt door burgers die een aanvraag om bijstand willen doen niet volledig te informeren en door – doelbewust – informatie achter te houden.

De gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede is gegrond wegens strijd met het vereiste van betrouwbaarheid.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Achtergrond

Participatiewet

Artikel 41. Aanvraag bij UWV

1. De aanvraag is gericht tot het college en wordt (...) ingediend bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen. Na de overdracht van de aanvraag door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen aan het college (...) wordt de aanvraag verder behandeld door het college.

(...)

4. Een aanvraag van algemene bijstand die alleen ziet op alleenstaanden en alleenstaande ouders jonger dan 27 jaar en gehuwden waarvan beide echtgenoten jonger dan 27 jaar zijn wordt niet eerder ingediend dan vier weken na de melding, bedoeld in artikel 44, en wordt niet eerder dan vier weken na die melding door het college in behandeling genomen.

(...)

6. De personen, bedoeld in het vierde lid, die recht hebben op een uitkering op grond van de Werkloosheidswet kunnen zich al melden om bijstand aan te vragen vanaf de dag gelegen vier weken voordat het recht op die uitkering eindigt.

(...)

Artikel 44. Toekenning

1. Indien door het college is vastgesteld dat recht op bijstand bestaat, wordt de bijstand toegekend vanaf de dag waarop dit recht is ontstaan, voor zover deze dag niet ligt voor de dag waarop de belanghebbende zich heeft gemeld om bijstand aan te vragen.

2. De belanghebbende heeft zich gemeld als zijn naam, adres en woonplaats bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen zijn geregistreerd, en:

a. indien artikel 41, vierde lid van toepassing is: hij door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen op de hoogte is gesteld van de verplichting, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder a, en de inhoud van artikel 41;

b. indien artikel 41, vierde lid, niet van toepassing is: hij in staat is gesteld zijn aanvraag in te dienen bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, als het een aanvraag betreft als bedoeld in artikel 41, eerste of derde lid, of bij het college, als het een aanvraag betreft als bedoeld in artikel 41, tweede lid.

3. Indien de belanghebbende de aanvraag niet zo spoedig mogelijk indient nadat hij zich heeft gemeld en hem dit te verwijten valt, kan het college, in afwijking van het eerste lid, besluiten dat de bijstand wordt toegekend vanaf de dag dat de aanvraag is ingediend.

4. Bij een besluit tot toekenning van algemene bijstand voor zover dat ziet op personen van 18 jaar of ouder, doch jonger dan 27 jaar, wordt, in een bijlage, een plan van aanpak opgenomen als bedoeld in artikel 44a.

Artikel 52. Voorschot.

1. Het college verleent uiterlijk binnen vier weken na de datum van aanvraag en vervolgens telkens uiterlijk na vier weken, bij wijze van voorschot algemene bijstand in de

vorm van een renteloze geldlening, zolang het recht op algemene bijstand niet is vastgesteld. De eerste zin is niet van toepassing indien:

a. de belanghebbende de voor de vaststelling van het recht op algemene bijstand van belang zijnde gegevens of de gevorderde bewijsstukken niet, niet tijdig of onvolledig heeft verstrekt en hem dit te verwijten valt, dan wel indien de belanghebbende anderszins onvoldoende medewerking verleent;

b. bij de aanvraag duidelijk is dat geen recht op algemene bijstand bestaat.

2. De hoogte van het in het eerste lid bedoelde voorschot bedraagt in ieder geval 90% van de hoogte van de algemene bijstand, bedoeld in artikel 19, tweede lid.

(...)